

ERNEST HEMINGWAY

Bütün Eserleri / 4

Kadınsız Erkekler

öyküler

Türkçesi: Ülkü Tamer

BİLGİ YAYINEVİ

İÇİNDEKİLER

Önsöz - Tragedya Yazarlarının Sonuncusu Ernest Hemingway (Ahmet Yurdakul)	7
Yenilmeyen	11
Bir Başka Ülkede	49
Beyaz Fillere Benzeyen Tepeler	56
Katiller	62
Che Ti Dice La Patria?	75
Spezia'da Bir Yemek	79
Yağmurdan Sonra	84
Elli Bin Papel	88
Basit Bir Soruşturma	119
On Kızılderili	123
Birine Bir Kanarya	130
Bir Alp Şiiri	136
Bir Kovalamaca Yarışı	143
Bugün Cuma	149
Kötü Hikâye	154
Uzanmış Yatarken	157

TRAGEDYA YAZARLARININ SONUNCUSU ERNEST HEMINGWAY

Şubat 1998... Havanalı şoför, bozuk İngilizcesi ile sahile inen dik yamaçların gerisindeki uzak bir koyu işaret etti:

“Köy orası, yolu biraz kötü, yirmi dakika sürer. Daha önce gittiniz mi?”

Hayır anlamında başımı sallayıp, elimdeki haritaya döndüm. Konuşkan bir gezgin olmadığımı anlamıştı şoför, başka soru sormadı.

Uzun, geniş bir kumsal. Köy, kumsalın epeyce gerisinde. Tropik ağaçların arasından görülen derme çatma evler... Sahilde güneşlenen bir turist kafilesi, galiba İspanyol... Bambu kamışlarından yapılmış tezgâhların üstünde hediyelik eşya satan birkaç satıcı ve uzaklardan gelen *La Charamba* grubunun kıvrak, hüznü ezgileri...

Lokantayı bir bakışta tanıdım. Belleğime yerleşen film karesinin aynısı!.. Tam karşısında, hafif bir eğimle inen kumsalın denizle buluştuğu yerde uzun, tahta bir iskele... İskeleyle bağlı birkaç balıkçı motoru... Hayır, bu motorlar, kayıklar, filmdekine hiç benzemiyor. Birkaç ahşap basamakla çıkılan verandada durup, okyanusa bakıyorum. Açıklarda köpürmeye başlayan dalgalarla birlikte yükselip, sonra inişe geçen birkaç sörfçü...

Lokantanın içi, o filmde aklımda kalanlar kadar âşına değil, şimdi biraz daha özenli, masalarda bembeyaz kolalı örtüler ve evet, bunu daha önce söylemişlerdi: duvarlarda, kocaman siyah-beyaz posterler, tam kırk yıl öncesinin fotoğrafları, fotoğraflarda filmin görünen/görünmeyen üç kahramanı: Hemingway, Spencer Tracy ve hikâyesi filme alınan o Kübalı balıkçı... Film burada başlamıştı işte, belki şu köşe masada. Spencer Tracy, güneş yanığı yorgun yüzüyle hikâyesini anlatmaya başlıyordu genç bir gazeteciye; elinde evirip çevirdiği yarılanmış bir içki kadehi, yıl 1958, filmin adı *The Old Man and The Sea*...

Masalardan birine oturup mönüyü açıyorum, mönüdeki her yemek Hemingway'in adıyla başlıyor. Hemingway salatası, Hemingway'in levrek buğulaması... Rom ve kahve söylüyorum sadece, derken yeniden duvarları doldurtan fotoğraflara dönüyorum. Hemingway, iri cüssesi ve kır sakallarıyla son derece mütebessim, ölüm dışı bir yaratık kadar havaî, upuzun açtığı kollarından biri Spencer Tracy'nin omzunda, biri hikâyedeki gerçek balıkçının... Aniden gözüm, denize bakan iki kişilik bir masada tek başına içkisini yudumlayan o yaşlı adama ilişiyor. Görünürdeki yaşı yetmiş civarı ama kayış gibi dinç ve sağlıklı. Önünde, rengi yeşile çalan bir bardak içki, içkinin içinde nane sapları... Hep denize bakıyor yaşlı adam, fasılasız denize bakıyor... Ben, hem ona bakıyorum hem fotoğraflardaki gerçek Kübalı balıkçıya... İkisinin birbirine ne kadar benzediğini düşünürken birden irkiliyorum; hayır, bu gördüğüm benzemekten çok daha fazlası!.. Rom ve kahvemi getiren garsona soruyorum heyecanla... Garson beni doğruluyor.

“Peki kaç yaşında bu adam?..”

“Geçen hafta 102 yaşına girdi senyör!”

Kübalı yaşlı balıkçı hâlâ denize bakıyordu. Gözleri hüznü müydü, yoksa bana mı öyle geldi bilmiyorum. Neyi bekliyordu, neyi hayal ediyordu?.. Hemingway, bastığı yeri sarsan dev adımlarıyla içeri girebilir ve garsona şöyle seslenebilir miydi her an:

“Hey ahbab... Herkese benden bir içki!”

Yaşayan bir Hemingway kahramanıyla, dünyanın uzak bir köşesinde karşılaşmamdan bu yana yaklaşık sekiz yıl geçti... Bu kitabın önsözünü yazmam istendiğinde, kütüphanemde uzun bir sıra oluşturan Hemingway’in kitaplarına şöyle yeniden bir baktım ve o yaşlı Kübalı balıkçıyı hatırladım; yapıtlarını, bazen baştan sona, bazen yer yer ama dönüp dolaşıp defalarca okuma sebebim, belki de artık eskimeye yüz tutmuş bu uzak anıda gizliydi: *Dünyanın neresinde olursa olsun bir Hemingway kahramanıyla –gerçek ya da kurmaca– herhangi bir anda yüz yüze gelebilme ihtimali!*

Tek başına bu ‘ihtimal’ bile bence onu tragedya yazarlarının sonuncusu olarak düşünmemize yeterlidir. Hemingway’in kahramanları, öncelikle ‘yalnız’ insanlardır; ancak ‘onların’ yalnızlığı, hayatı uzaktan, ürkek gözlerle izleyen insanların alıştığımız türden içe dönük yalnızlığına hiç benzemez; dahası, oldukça ‘gürültülü-patırtılı’ bir yalnızlıktır: Kaderlerinin karşısına tek başına yiğitçe dikilir ve nerdeyse dünyayı ayağa kaldırırılar. Kimi faşistlere karşı savaştan bir devrimcidir, kimi arenada boğa güreşçisi; kimi boksördür, kimi denizlerin ve çöllerin sonsuzluğunda her an yitip gidebilecek birer avcı...

Kadınsız Erkekler, Ülkü Tamer'in tertemiz çevirisiyle, Hemingway'in unutulmaz lezzetteki öykülerinden bir deste getiriyor önünüze.

Devamı ve merakı, önünüzdeki sayfalarda...

Hadi başlayın!

Ahmet Yurdakul

Haziran 2006

YENİLMEYEN

Manuel Garcia, Don Miguel Retana'nın yazıhanesine çıkan merdivenleri tırmandı. Bavulunu yere koyup kapıyı vurdu. Cevap gelmedi. Koridorda duran Manuel, odada birinin olduğunu sezindi. Kapının ardından sezindi bunu.

Kulak kabartarak, "Retana" dedi.

Cevap gelmedi.

Tamam, orada, diye düşündü Manuel.

"Retana" dedi, kapıyı yumrukladı.

Biri, "Kim o?" dedi yazıhaneden.

"Ben, Manolo" dedi Manuel.

Ses, "Ne istiyorsun?" diye sordu.

"İş istiyorum" dedi Manuel.

Anahtar birkaç kere döndü, kapı açıldı. Manuel, elinde bavulu, içeri girdi.

Odanın öteki ucunda, masa başında ufak tefek bir adam oturuyordu. Başının üstünde, Madridli birinin doldurduğu bir boğa başı duruyordu; duvarlarda çerçevesiz fotoğraflarla boğa güreşi afişleri vardı.

Ufak tefek adam, oturduğu yerden Manuel'e baktı.

"Seni öldürdüler sanıyordum" dedi.

Manuel parmaklarıyla masaya vurdu. Masada karşısında oturan ufak tefek adam ona baktı.

"Kaç corrida'ya¹ katıldın bu yıl?" diye sordu Retana.

1) Corrida: Boğa güreşi.

“Bir” diye cevap verdi Manuel.

“Sadece o corrida’ya mı?” diye sordu ufak tefek adam.

“O kadar.”

“Gazetelerde okudum” dedi Retana. İskemlesine yaslanıp Manuel’e baktı.

Manuel, doldurulmuş boğaya baktı. Daha önce birçok kere görmüştü onu. Bir çeşit ailevi ilgi duyuyordu bu boğaya. Dokuz yıl önce kardeşini, usta bir güreşçi olacağına benzeyen kardeşini öldürmüştü. O günü hatırlıyordu Manuel. Boğa başının asıldığı meşe kalkanın üstünde pirinç bir levha vardı. Manuel okuyamıyordu levhayı ama kardeşinin anısına bir şeyler yazılı olduğunu sanıyordu. İyi bir çocuktan kardeşi.

Şunlar yazılıydı levhada: “Veragua Dükü’nün, 7 caballo’ya² karşı 9 vara³ alan, 27 Nisan 1909’da Novillero’da Antonio Garcia’nın ölümüne sebep olan boğası ‘Mariposa.’”

Retana, onun boğa başına bakmakta olduğunu gördü.

“Pazar günü için Dük’ün yolladıkları büyük bir fiyaskoya sebep olacak” dedi. “Hepsinin bacakları berbat. Kahvede ne konuşuyorlar?”

“Bilmem” dedi Manuel. “Şimdi geldim.”

“Evet” dedi Retana. “Bavulun elinde.”

Koca masanın arkasında, iskemlesine yaslanarak Manuel’e baktı.

“Otur” dedi. “Çıkar kasketini.”

Manuel oturdu; kasketini çıkarınca yüzü değişiverdi. Soluktu yüzü, kasketinin altından görünmesin diye tokayla tutturduğu coleta’sı⁴ garip bir görünüş veriyordu ona.

2) Caballo: At.

3) Vara: Yara.

4) Coleta: Başın arkasında domuz kuyruğu gibi bağlanmış saç.

“İyi görünmüyorsun” dedi Retana.

“Hastaneden yeni çıktım” dedi Manuel.

“Ayağını kestiler diye duymuştum” dedi Retana.

“Kesmediler” dedi Manuel. “İyileşti.”

Retana masanın üstünden eğilip Manuel’in önüne tahta bir sigara kutusu itti.

“Bir sigara iç” dedi.

“Sağ ol.”

Manuel sigarayı yaktı.

Kibriti Retana’ya uzatarak, “Sen?” dedi.

Retana elini salladı. “Hayır. Ben sigara içmem.”

Retana sigara içişine baktı Manuel’in.

“Niye bir işe girip çalışmıyorsun?” dedi.

“Çalışmak istemiyorum” dedi Manuel. “Ben boğa güreşçisiyim.”

“Artık boğa güreşçisi kalmadı” dedi Retana.

“Boğa güreşçisiyim ben” dedi Manuel.

“Arenada olduğun zamanlar” dedi Retana.

Manuel güldü.

Retana bir şey söylemeden, Manuel’e bakarak oturuyordu.

“İstersen gece güreşine sokayım seni” dedi Retana.

“Ne zaman?” diye sordu Manuel.

“Yarın gece.”

“Kimsenin yedeği olmam” dedi Manuel. Hep yedekler öldü arenada. Salvador bu yüzden ölmüştü. Parmağıyla masaya vurdu.

“Başka iş yok elimde” dedi Retana.